

POSOFLU HALK SANATÇISI SAFALI

 Ünal KALAYCI

Posof, büyük göç veren yerlerin üst sıralarında yer almaktadır. Bu göçün yönü yurt içi ve yurt dışı şeklinde cereyan etmiştir. Bugün Bursa, İnegöl, Gemlik, Ankara, İstanbul, Nazilli, Doğanşehir hatta Avrupa’da bazı yerlerde Posofluların varlığı açıkça görülmektedir.

Bu göçün başlıca sebeplerinin başında şüphesiz ekonomi gelmektedir. Geçim kaynakları daralınca artan nüfus dışarıya yönelmektedir.

Posoflular bir taraftan gittikleri yerleri yurt tutmaya çalışırken diğer taraftan da memleketle bağlarını canlı tutmaya çalışmışlardır.

Âşık Safali, ömrünün büyük bölümünü gurbette geçiren ve sonunda bir başka gurbeti, İnegöl’ü yurt tutan on binlerce Posofludan biridir. Beş kapı çalınsa birinden mutlaka halk şairi çıkacak olan Posof’un, Posof’a özlem dolu sesidir. Posof, âşıklık geleneğinin hep canlı ve mümbit kaldığı nadir yerlerdendir. XX. yüzyılın en ünlü âşıklarından Zülâlî ve Müdamî’den sonra onlar gibi kuvvetli olmasa da elinde sazıyla çalıp söyleyenler yetişmiştir. Safali de bunlardan biridir.

O kendini şöyle tanıtmaktadır:

“1953 yılında Posof’un Papola/Armutveren köyünde dünyaya geldim. İlkokulu köyümde okudum. Çocukluğumda köydeki terzinin yanında çıraklık yaptım. Askere gidinceye kadar köyümden dışarı çıkmadım; çiftçilikle uğraştım. Askerlikten sonra 1976’da işçi olarak Libya’ya gittim. Kasım 1985’e kadar orada iş makinesi operatörü olarak çalıştım. Libya’dan döndükten sonra evimi Posof’tan İnegöl’e taşıdım. Bir yıl sonra yine iş makinesi operatörü olarak Arabistan’a gittim. On beş ay çalıştıktan sonra yurda döndüm.”

Safali, daha önceleri Posof’tan yetişmiş olan ünlü âşıklardan Zülâlî ve Müdamî’yle görüşme şansı olmamış; fakat bu iki büyük âşıkın deyişlerini ve Müdamî’nin hikâyelerini Âşık Selahattin’den (Selet) dinleyerek büyümüştür.

Önceleri Zamanî mahlâsını kullanmış, bu adı başka birinin de kullanmış olduğunu öğrenince bunu bırakmış, kendi adını kullanmaya devam etmiştir. Safali, pek çok yarışmaya katılmış, toplantılarda çalıp söylemiş. Bir ara İnegöl’de yayın yapan mahallî TV kanalında ‘Âşıkların Dilinden’ adlı bir program yapmış.

2000 yılında kendisiyle ilgili ‘Posoflu Âşık Zamanî’ adlı bir lisans tezi hazırlanmıştır. BU çalışmada onun hayatı ve sanatıyla ilgili bir inceleme ile seçilmiş 91 şiirine yer verilmiştir.

Halk ozanı, halkın içinden yetişmiş, deyişlerini genellikle sazla söyleyen, sözlü şiir geleneğine bağlı kişidir. Bunlara ozan, saz şairi, halk şairi veya yaygın bir ifadeyle âşık derler. Onlar, halkın duygu, düşünce, sevinç ve kederini dile getirirler.

Safali’nin şiirleri içinde işçilerin hayatı geniş yer tutar. Libya’yla, patronlarla, amirlerle, birbirleriyle olan ilişkilerini şiire dökmüş. Sanki on yılın özetini çıkarmış. Kaygılarını, korkularını, ümitlerini hep saza vurmuş. Bu arada kendi hayatı, yaşadıkları ve memleketi dile gelir.

Hayatta ne varsa onun şiirlerinde o var. Yani Safali’nin şiirleri konusunu gerçek hayattan almaktadır.

Safali baba evinin hâlini şöyle tasvir eder:

*Ne kadar eskimiş babamın evi,
Öncekine benzemiyor, baksana!
Harabeye dönmüş sanki bir nevi,
Öncekine benzemiyor baksana!*

*Söheler sallanır, eşik kalmamış,
Kimse yarasına çare bulmamış,
Bir tek temeli kalmış yıkılmamış
Öncekine benzemiyor baksana!*

Bir başka şiirinde ne yapacağını dile getiriyor:

*Duydum viran olmuş baba ocağım,
Yarını bilemem ki ne olacağım,
İzinde Bursa'ya toplanacağım,
Onun için üç ay izin isterim.*

*Kader Safali'yi gurbete atmış,
Bu rızıktan nice insanlar tatmış,
Sanatım operatör kontrat yüz almış,
Harun Bey sizden izin isterim.*

Safali'nin şiirlerinden örnekler:

1.

*Yüz yıllar öncesi gelmiş yerleşmiş,
Kıpçak Türkleridir aslı Posof'un;
Çok savaşlar görmüş ama gürleşmiş,
Filizlenip artmış nesli Posof'un.*

*Kırk yıl zalim Rus'a olmuşuz esir,
Soymuş, talan etmiş, koymamış hasır,
Tabanları çatlak, elleri nasır,
Seneleri geçmiş yaşlı Posof'un.*

*Büyük Türkiye'nin en son köşesi,
Orda idi bu toplumun neşesi,
Hürmetlidir halkı beyi paşası,
Örnektir ahlâkı uslu Posof'un.*

*Safali Güler'dir yurdun hayranı,
Çok hoş olur düğünleri bayramı,
Neşelidir elfenesi seyranı,
Güreş için çok hevesli Posof'um.*

2.

*Bahar olur çiçek açar,
Kokusun etrafa saçar,
Kuşlar cıvıldaşır uçar,
Köyüm seni çok özledim.*

*Çifte giderler tarlaya,
Her taraf ekin parlaya,
Yazın çıkarlar yaylaya,
Köyüm seni pek özledim.*

*Safali çöl ortasında,
Millet dünya modasında,
Tezek yanar sobasında,
Köyüm seni çok özledim.*

3.

*Posof'ta bir deyim vardır:
Ev danası öküz olmaz!
İstedğin gazı doldur,
Beşli lamba löküz olmaz.*

*Çok şirin görünse göze,
Olsa tazelerden taze,
Ne kadar bezersen beze,
Dul bir hanım genç kız olmaz.*

*Üçe alıp beşe satsa,
Herkesine imkân yaratsa,
Tüm dünyayı aydınlatsa,
Mum dibine ışık vermez.*

